

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. II. De Divinatione ejusq[ue] Speciebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

6. Quia fuerit prima, secunda &c. idololatriam.

7. Est peccatum mortale gravissimum.

8. Quid divinatio.

Quam multa in futurum prenoscere queam daemones, & uide.

9. Divinatio alia expressam demonum invocationem, alia implicitam continet. Prior varios sub se modos comprehendit.

Ex dictis patet, primam idololatriam fuisse cultum hominum mortuorum, qualis est Iovis, Martis &c. secundam caelorum, statuarum & daemonum in Parvis: tertiam elementorum & partium mundi, ut Solis, Lunae &c. quartam aliarum rerum humano generi commodarum vel noxiarum.

Idololatriam peccatum mortale est gravissimum, eo quod peccans honorem divinum ipsamque divinitatem, quantum in se est, transferat in creaturam: sicut etiam in republica gravissimum cenleretur crimen, honorem regium ipsamque regiam majestatem in alium, quam legitimum principem, ex plena scientia, quantum in se est, transferre: ideoque sicut hoc est crimen laesae majestatis humanae, ita & illud laesae majestatis divinae. Et quidem Suarez l. 2. de Superst. c. 6. n. 15. quem sequitur Castro Palao disp. 1. de Superst. puncti. 2. n. 2. docet idololatriam peccata virtutibus moralibus opposita (secus cenlet de iis quae virtutibus Theologicis per se opponuntur) excedere in malitia: nos postea eam cum blasphemia conferemus.

QUESTIO II.

De Divinatione ejusque Speciebus.

DIVINATIO hic est inquisitio de aliquo peccato, quod humano modo cognosci non potest, ope vel disciplina daemonis facta. Quamquam enim daemones non possint certo cognoscere futura (circa quae maxima ex parte verlatur divinatio) quae a libero arbitrio alterius dependent, longe tamen plura de futuris rebus, quam homines cognoscunt. Primum quia cognoscunt omnes causas naturales & earum vim, ut solis, lunae &c. ex quibus facili colligunt, qui effectus secuturi sint ex parte illarum: remotae autem etiam colligunt ex complexione corporum humanorum, in quid voluntas maxime propendeat. Secundum quia sciamam habent experientiam: milles enim observarunt, quid & ex quo in causis liberis sequi soleat, & quibus rebus humana voluntas impellatur. Tertio cognoscere possunt ab angelis beatis vel ex scripturis, quas melius intelligunt, quam homines. Quarto quia vident in locis longinquis effectus jam inchoatos.

Divinatio alia fit per expressam demonum invocationem; alia per implicitam. Prior vocatur Necromantia continetque varios sub se modos, secundum quos diabolus praesentem consulitur, vel consultus respondet: nam consuli solet primum per sacrificia animalium & tunc respondere solet per signa apparentia in extis animalium & vocatur Haruspicium. Secundum per preces in idolis & tunc respondere solet per ipsa idola, & vocatur Oraculum. Tertium per preces in

suis Prophetis, qui vocantur Pythonici & Pythonissae, & tunc respondere solet per umbilicum vel alias partes inhaerentes, teste Origine l. 7. contra Celsum. Quoad alios modos vide alios auctores.

Posterior divinatio subdividitur in illam, quae fit per media non facta opera hominum, & in eam quae fit per talia media. Prima ex his ulterius subdividitur in eam, quae fit per situs & motus astrorum vocaturque Astrologia judiciaria (de qua egimus disp. 6. de Deo Creatore q. 5.) item in eam, quae fit ex garritu avium, appellaturque Augurium: in eam, quae fit ex volatu avi & dicitur Auspicium: in eam, quae fit per lineamenta manus & nuncupatur Chiromantia: in eam, quae fit occasione alicujus verbi ab homine fortuito vel alia occasione, quam divinas intendat, prolatis, & vocatur Omen. Denique in eam, quae fit ex somniis, non a causa naturali, puta constitutione caeli, aeris proprii corporis, vel a Deo, sed a daemone immixtis: a quo autem somnia orientur vel immittantur nulla notitia certitudinali, sed tantum conjecturali, ex dispositione, quam somnia post se relinquunt, vel ex fine, ad quem movent, delumenda, concludi potest: si enim dicta dispositio vel finis in bonum tendat, Deo: si vero in malum, daemoni tamquam causae somnia adscribenda esse conjectant Doctores.

Tunc autem & non alias, jam allegatae divinationes sunt superstitionales, quando ex astris, garritu volatuque avium & lineamentis somniisque humanis colliguntur effectus, ex natura rei vel divina ordinatione inde non colligibiles. Alioquin satis constat ex garritu & volatu avium, mutationem aurae, ex somniis mutationem sanctorum, infirmitatis, occultam humorum qualitates, quantitatem & efficaciam posse conjectari: prout etiam naturalistae ex lineamentis corporis humani ejusdem robur aut debilitatem conjectare solent, ut apud Aristotelem in problematibus & alios videre est.

Alteri species divinationis per implicitam daemoneis invocationem, quae fit ex actione aliqua humana ad divinandum directae, vocatur sortilegium: quod proprie significat rei futurae per sortes explorationem. Triplices autem sunt sortes, videlicet divinatoriae, consultatoriae & divinariae. Divinatoriae sunt, per quas decernitur, qui sit res aliqua tribuenda, sive sit honor, poena vel functio: haec sortes per se sunt licitae extrajudiciales: haec sortes per se sunt licitae extrajudiciales: in quo prohibentur c. Ecclesia vestra, de Sortileg. ut post Suarez de Superst. c. 12. n. 3. Sanchez l. 2. Moral. c. 38. n. 57. & alios, quos citat, dicit Castro Palao de Superst. disp. 1. puncti. 6. n. 2. & Bassani in Supplem. V. Divinatio n. 13. qui etiam referunt casus, in quibus per accidens illicitae fiunt sortes divinatoriae.

10. Posterior etiam est subdivisio.

11. Quando allatae divinationes sunt superstitionales.

12. Quid sortilegium.

Sortes aliae sunt divinatoriae, quae per se extra causam electionis Ecclesiae sunt licitae, licet.

13. Alia consultatoria qua per se sunt illicita.

Consultatoriae sunt, quando ex iis quaeritur divinum consilium, ut sciatur in negotio oblcuro, quid agendum sit. Haec sunt regulariter illicita, velut reprobationem Dei involventes & prohibita c. Sortes 26. c. 5. nisi ex instinctu divino vel in necessitate in re ardua, deficiente humano consilio cum debita in Deum reverentia & fiducia adhibeantur juxta illud Proverb. 16. Sortes mittuntur in sinum, sed a Domino temperantur.

14. Et alia divinatoria, qua constituantur sortibus legitime sortitionum.

Sortes divinatoriae sunt, quae adhibentur ad inquirendam futurorum eventuum veritatem, constituuntque sortilegium superstitiosum, tamquam attribuentes demoni futurorum praescientiam, soli Deo propriam, taciturnaque cum eodem demone tam ad sortes dirigendas, tum ad effectus praesignatos procurandos, involventes pactum: nam a nulla alia causa, quam a diabolo cum aliqua apparentia potest sortium moderatio ad occulta & futura significanda expectari.

15. Divinatio ex genere suo est peccatum mortale.

Divinatio ex communi Doctorum sententia est peccatum mortale ex suo genere, sive fiat cum expressa sive cum tacita demonis invocatione. Ratio est: quia divinatio importat sortitium & societatem cum demone, per aetuo Dei hoste: nam per divinacionem homo disciplinae diaboli se subijcit, ab eo occulta aut futura edocendus, ipsiusque documentis fidem praestiturus, adscripta plerumque eidem futurorum praescientia, soli Deo propria juxta illud Isara 41. Annuntiate qua ventura sunt in futurum & sciemus quia Dy estis vos.

16. An levitas materia de mortali est?

Unde existimat Bonacina Tom. 2. disp. 3. quaest. 5. punct. 3. n. 16. post alios, quos citat, non dari levitatem materiam a mortali excusationem, si divinatio serio fiat. Si vero joci causa quis ostendat se velle futura divinare, interim credens totum esse futile & inane, communiter Doctoris censent talem non incidere in culpam gravem: tamen Castro Palao sup. punct. 3. n. 6. hunc usum raro a mortali excusandum putat.

17. An liceat a demone petere, ut quid revelet, eo modo quo scire potest.

Similiter Bonacina sup. n. 18. divinacionem per somnia, sortes &c. a mortali liberat, si quis per simplicitatem (quod in mulierculis facilius locum habet) illis fidem praestet, si ex ruditate putet a Deo esse, vel tenuiter credat.

Petes I. An sit superstitiosum petere a demone, ut aliquid revelet, eo modo, quo potest cognoscere? Resp. Affir. cum Suarez sup. c. 8. n. 16. Ratio est: quia per hoc ipsum demon intendit aliquid usurpare de excellentia Dei, & honore illi ab hominibus debito, in hoc saltem, quod homo, Deo relicto, ad ipsum recurrit, se illi subijciendo pro auxilio: ergo in hoc illi cooperari tamquam ejus auxilio quis indigeret est superstitio. Deinde licet forte in principio demon non consulatur, ut infallibilis veritatis, tamen intendit hominem inducere

ad talem estimationem vel saltem, ut eam profiteatur & signis ostendat, & deo consulens demonem tale periculum incurrit: periculum autem peccati & ipsum peccatum sunt ejusdem rationis.

Petes II. An divinatio cum tacita & cum expressa demonis invocatione habeant naturam eandem speciem? Resp. Affir. cum Reinaldo, Lessio, Layman & aliis, quos citat, & sequitur Bassus V. Divinatio n. 5. Ratio est: quia taciti & expressi eadem est ratio: atque exemplo professionis tacitae & expressae.

Petes III. An divinationes exercentes, vel divinos consulentes sint ipso facto excommunicati? Resp. probabilis esse quod non: nam c. Si quis arrosos 26. q. 5. in quo excommunicatio illa infligi deberet) intelligi potest, adeoque debet, de excommunicatione ferenda sententia, ipsum sic interpretante consuetudine, ut post Suarez, docet Bonacina sup. n. 22.

QUESTIO III. De Vana Observantia.

VANA observantia est superstitio, qua media inutilia adhibentur ad praestandum vel omittendum aliquid, ad quod illa media nec a Deo, nec a natura virtutem habent. Ut cum ex consideratione aliqujus eventus fortuiti colligit quis aliquid prosperi vel adversi, & inde actiones suas moderatur. Distinguitur a divinacione, quod haec circa speculativam occultorum aut futurorum effectuum cognitionem veretur: illa vero ad opus aliquod praestandum vel omittendum tendat, quae proinde pactum cum demone importat; utpote intendens opus aliquod per media plane inutilia consecrandum, adeoque per demonem promovendum.

Vanae observantiae tres communiter statuantur species, nempe pars notoria, observantia sanitatum & observantia eventuum. Ad has species ceterae sunt revocandae, sive cum expressa, sive cum tacita demonis invocatione fiant. Quae species secundum Castro Palao disp. 1. de Superstit. punct. 8. n. 6. post Suarez l. 2. de Superstit. c. 14. n. 10. & c. 15. num. 2. materialiter dumtaxat differunt, in substantiali malitia superstitiosis plane convenientes.

Ars notoria est ratio consequendi scientiam insulam absque labore per media ad hoc inutilia, ut sunt inspectioes quarundam figurarum, prolationes verborum ignorantum & similia vana & inefficacia adminicula. Hac arte Anabaptistae utuntur, dum ccaenae suae poculo sumpto in instanti aliquando scripturarum, antea omnino ignoratarum, scientiam consequuntur, demone indubie eam suggerente, vel (ut vult Sylvius 2. 2. q. 96. art. 1.) ipso per eorum os loquente,

18. An divinatio cum tacita & expressa demonis invocatione sint ejusdem speciei.

19. Divinationes non sunt ipso facto excommunicati.

20. Quid vana observantia.

Distinguitur a divinacione.

21. Tres ejus species accidentales enumerantur.

22. Scilicet ars notoria, qua describitur.